

Щербакова Катерина

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної освіти
Маріупольського державного університету,
м.Маріуполь, Україна
ORCID: 0000-0001-7189-9728
e-mail: vladimirsherbakov@ukr.net

Макаренко Лілія

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Маріупольського державного університету,
м.Маріуполь, Україна
ORCID: 0000-0003-2198-1509
e-mail: mkrnk22@gmail.com

Щербакова Надія

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету,
м.Бердянськ, Україна
ORCID: 0000-0003-2419-2150
e-mail: nadiya030219@ukr.net

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ
ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Анотація. Предметом теоретичного аналізу є проблема забезпечення психологічного здоров'я дітей старшого дошкільного віку. При цьому психологічне здоров'я розглядається як одна із складових здоров'я людини в цілому і характеризується індивідуальними особливостями (станом психологічного комфорту, оптимізму, душевного спокою, рівновагою) та іноді проявом деяких психокомплексів: тривожністю, невпевненістю в собі, відчуттям самотності, незадоволеністю стосунками з близькими людьми (батьками, родиною, вихователями, однолітками тощо).

У статті розглянуто окремі організаційно-педагогічні умови використання в освітньому процесі дитячого садка музики як ефективного засобу позитивного впливу на емоційний стан дитини, особлива увага приділялася ознайомленню дітей з колисковою піснею.

Результати проведеного дослідження довели, що діти знають і люблять колискові пісні, але часто їм не вистачає цих пісень у виконанні матері (бабусі). Під час експериментальної роботи вони знайомилися з музичними особливостями колискових пісень. Це створювало умови для формування мистецько-творчої компетентності як здатності дитини

практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі позитивних емоцій і почуттів. Під час слухання колискових пісень, діти з допомогою вихователя відмічали ніжний, лагідний характер мелодії та змісту, звертали увагу на емоційні стосунки між мамою і малям.

Після проведеного експерименту діти часто співали колискові своїм лялькам, передавали свою ніжність та любов до них. Упровадження в освітній процес колискової пісні давало можливість забезпечувати у дитей позитивне самопочуття, готовність виявляти увагу і турботу до інших людей. Отже, маємо зазначити, що колискові пісні виконують захисну функцію, вони є універсальним терапевтичним засобом, що забезпечує, перш за все, психологічне здоров'я дитини.

Ключові слова: психологічне здоров'я, емоційний комфорт, почуття впевненості в собі.

Постановка проблеми. На сучасному етапі одна з актуальних проблем – створення комфортних умов для забезпечення здоров'я людини. Ця проблема є предметом дослідження біологів, медиків, психологів, фізіологів, педагогів та ін. Здоров'я – головна цінність і провідний критерій при оцінці рівня розвитку як окремої людини, так і суспільства в цілому. Особлива увага приділяється створенню умов для забезпечення здоров'я дитини у період, коли закладаються основи її особистості. Вона потребує особливої уваги з боку дорослих як батьків, так і педагогів. Крім того, маємо підкреслити, що ця проблема актуалізується у зв'язку з виникненням і розповсюдженням у всіх країнах світу такої неочікуваної та страшної інфекції як COVID-19. Захист від цієї хвороби – це створення імунітету дитини, що, перш за все, пов'язане із забезпеченням її емоційного стану, перебування у комфортних умовах.

Сучасні науковці характеризують здоров'я як інтегровану якість, виділяють її види, структурні елементи, засоби забезпечення. Так, О. Аксьонова, Н. Денисенко, Л. Лохвицька, К. Щербакова виокремлюють у змісті поняття «здоров'я» чотири компоненти: фізичне, психічне, соціальне і духовне. Кожен із цих компонентів має власні характеристики. Так, фізичне здоров'я – це стан організму дитини, коли фізіологічні системи перебувають у межах норми. Фізичне здоров'я є основою, фундаментом розвитку особистості. Соціальне здоров'я науковці розглядають як уміння встановлювати та підтримувати контакти з іншими людьми; уміння налагоджувати дружні взаємовідносини з однолітками; вдумливо організувати різноманітне, пізнавальне й емоційно насичене спілкування, що позитивно впливає на емоційний стан дитини та її здоров'я. Духовне здоров'я дитини – це усвідомлення особистістю свого «Я» як частини природи та суспільства, дотримання правил здоров'язбережувальної поведінки; вміння оцінювати власну поведінку та інших людей.

Психічне або психологічне здоров'я дитини пов'язано, перш за все, з її стійкістю до стресів. Воно характеризується індивідуальними особливостями та проявою психокомплексів: тривожністю, невпевненістю

в собі, відчуттям самотності, незадоволеністю стосунками з найближчими людьми (батьками, родичами, вихователями, друзями). На переконання О. Кононко, у реальному житті всі чотири складові здоров'я (соціальне, духовне, фізичне, психічне) діють одночасно. Їх інтегрований вплив визначає стан здоров'я людини як цілісного складного феномена. Як свідчать наукові дані й аналіз педагогічної практики, психологічне здоров'я, перш за все, залежить від спілкування між суб'єктами соціуму, а також сприйняття музики, яка робить життя змістовним, оптимістичним, цікавим, збагачує позитивними емоціями.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Аналіз досліджень цієї проблеми (Г. Абрамова, Т. Андрущенко Е. Вільчковський, Н. Денисенко, Е. Карпова, О. Кононко, Л. Лохвицька, С. Науменко, Т. Піроженко, Л. Сущенко, А. Шевчук, К. Юнг та ін.) засвідчив, що вчені доклали багато зусиль для її розвитку. Зокрема, науковцями визначено концептуальні засади збереження й укріплення здоров'я дитини; розроблено шляхи, способи та засоби забезпечення їх складових, у тому числі психологічного здоров'я як важливої цінності. У цьому контексті варто звернути увагу на дослідження Н. Ветлугіної, Т. Науменко, С. Нечай, К. Тарасової в яких доведено значущість музики, її вплив на здоров'я саме під час цілеспрямованого навчання й організації життя дитини в закладі дошкільної освіти.

У цій статті зроблена спроба довести позитивний вплив колискової пісні на зміцнення психологічного здоров'я дітей дошкільного віку. Задля гармонізації емоційно-психофізіологічних станів і підсилення розвитку музикальності в дітей, а також з метою усунення неврозів, страхів, психокомплексів, щодо проблемної поведінки, внутрішніх конфліктів сучасна педагогіка прагне до створення програм оздоровчо-освітньої роботи з дітьми дошкільного віку. Але, як свідчить педагогічна практика, і дотепер в освітньому процесі недостатня увага приділяється емоційно-психологічному сприйманню інформації як важливому засобу збереження психологічного здоров'я дитини.

Мета статті – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити вплив колискової пісні на психологічне здоров'я дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою вивчення можливостей колискової пісні та впливу її на психологічний стан дитини, нами було проведено педагогічний експеримент, який складався з трьох етапів: констатувального, формувального і контрольного. Метою констатувального етапу дослідження було виявити ставлення дитини до того, як вона себе почуває; як сприймає різну музику, окремо колискову пісню та ін. Для цього нами проводилися індивідуальні бесіди з дітьми старшого дошкільного віку та постійні цілеспрямовані спостереження.

Перша бесіда включала питання: «Чи любиш ти музику?», «Яка саме музика тобі подобається?», «Послухаємо разом музику, а потім поговоримо про те, що можна робити під цю музику?». Після прослуховування колискової пісні майже всі діти сказали, що під цю

музику «не можна стрибати»; «вона повільна», «тиха», «під неї можна лише засинати». Наступні питання: «Коли ти був маленький, тобі мама співала колискові пісні?», «Які саме це були пісні?», «А зараз увечері мама співає тобі колискові?», «Що таке колискова пісня?», «Для чого співають колискові?». Ці питання актуалізували попередні знання дітей і формували запит на здобуття нової інформації про колискову пісню. Дошкільники спиралися на особистий досвід, наводили конкретні приклади, виявляли зацікавленість у здобутті відповідних знань. Як засвідчив аналіз відповідей, майже всі діти стверджували, що «мама їм рідко, або іноді співає колискові»; «люблять слухати бабусині колискові». Більша частина дошкільників визначила характер пісень («веселі», «лагідні», «спокійні»). Частина дітей відповіла, що «не пам'ятає, чи співала їм мама колискові, бо це було давно»; згадували колискові про тварин («про котика»). Назвали діти і суттєві функції колисанки («щоб заснути», «пісня мами для своєї дитини», «пісенька для ляльки»). Коли діти відповідали на питання «Які почуття викликають у тебе колискові пісні?», то у всіх почуття були майже однакові: позитивний настрій, приємні спогади, але їм було важко це виразити словами. Дошкільники говорили, що відчують «мамину ніжність», «турботу» тощо. Назвати чи заспівати коліскові змогли лише окремі діти. Це свідчить про те, що дітям не просто приємне спілкування з дорослими, вони запам'ятовують та цікавляться способом, котрим дорослий взаємодіє з ними. Колискова несе в собі значну кількість інформації: сюжет, емоційний стан, мелодику.

Отже, здобуті результати продемонстрували, що дошкільники знають і люблять колискові пісні, але їм не вистачає цих пісень у виконанні матері, тому зі свого раннього дитинства у пам'яті дошкільників зберігаються короточасні спогади про колискові, які їм наспівували дорослі. Проведена бесіда дозволила виявити наявність уявлень у дітей про колискові пісні, що зберігаються у їх пам'яті з раннього дитинства й яке місце там займають саме колискові пісні; яке ставлення дітей дошкільного віку до колискових пісень на музичних заняттях та під час самостійної музичної діяльності. З метою забезпечення комфортного психологічного здоров'я дитини на основі отриманих результатів ми розробили методику використання колискової пісні на музичному занятті.

На формуальному етапі дослідження ознайомили старших дошкільників із музичними особливостями колискових, донесли до дітей розуміння музичних творів, які мають важливий вплив на самопочуття й настрої, забезпечують самоповагу, впевненість в собі, готовність переборювати страхи тощо. Організуючи формувальний експеримент, ми спирались на Базовий компонент дошкільної освіти (2021). Автори цього документу (Г. Піроженко, О. Брежнева, Н. Гавриш, О. Сидельнікова, А. Шевчук та ін.) відмічають, що в освітньому напрямі «Особистість дитини» результатом здоров'язбережувальної компетентності є потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, сукупність елементарних знань про людину та її здоровий спосіб життя.

Організація музичної діяльності в закладі дошкільної освіти відповідає змісту освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва». Відповідно до цього мистецько-творча компетентність розглядається як здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі позитивних емоцій і почуттів до такого виду мистецтва як колискова пісня. Важливим компонентом у цьому процесі є *емоційно-ціннісне ставлення* дитини до визначеного жанру мистецтва. Воно включає емоційний відгук дітей на прояви краси у мистецтві. Діти позитивно реагують на пропозиції слухання музики, отримують задоволення від виконуваної діяльності. У наступному компоненті – *сформованість знань* – передбачається виявлення інтересу дошкільників до цих музичних творів, впізнавання знайомих творів, проявлення до них особистого ставлення, висловлювання вражень від прослуховування музичних творів; сприймання та емоційного оцінювання художньо-мистецького твору. У дітей формуються навички пов'язувати яскравість образу, змісту колискової пісні зі звуками.

Відповідно до зазначеного, навчання в експериментальній групі під час формувального етапу дослідження проводилося за спеціально розробленою програмою, яка включала слухання і виконання колискових, творчі завдання, життєві ситуації, самостійну музичну діяльність. Основна увага приділялася використанню інтерактивних методів, які забезпечували активну участь дітей у всіх цих процесах. На одному з перших занять дітям запропонували замружити очі й спробувати уявити собі матусине обличчя, її очі й прислухатись до музики, яка зазвучить у їхній уяві. Діти жваво ділились своїми відчуттями, вони навперебій називали такі слова: «тиха», «ніжна», «ласкава», «добра», «відчуваю пісню красиву, яку мама колись наспівувала», «мені дуже приємно і затишно». Під час слухання «Колісанки світу. Українська» у виконанні Н. Матвієнко старші дошкільники уявляли собі зимовий вечір, на землю падають сніжинки, у кімнаті тепло та затишно, малюк збирається спати; пісня тиха, лагідна, хочеться заснути. Після цього музичний керівник мала можливість запитати в дітей, про що вони думали, слухаючи мамину пісню; що відчували, коли чули спокійний рідний голос. Старші дошкільники ділилися своїми враженнями: «коли мама співає колісанку, я заспокоююсь»; діти розуміють, що їх люблять, «мама поряд і все добре». На питання «Який настрій колискової?», діти відмітили «лагідний», «спокійний».

У подальшому під час ознайомлення дітей із колисковою піснею приділяли увагу тому, що пісні складає не тільки сам народ (народні), а й композитори. Так, при прослуховуванні пісні «Місяць ясенський» в обробці Я. Степового на вірші Л. Українки звертали увагу на характер мелодії та зміст, на встановлення особливих емоційних стосунків між мамою і малям. Адже мама, заколисуючи дитину, залишає далеко від її коліски тривоги, хвилювання, передає їй свої тепло і ніжність, повагу і любов. У колискових піснях, які створені сучасними композиторами, поєднуються сучасні тенденції з елементами традиційних українських народних колискових. Дітям було запропоновано прослухати колискову

«Сонько-дрімко» (музика А. Мігай). На їх думку, пісня була дуже ніжна, а витончена мелодика неначе погойдувала і спонукала до сну. Під час слухання «Колискової», яку написав В. Павлик, діти відмітили її мелодійність, а також ставлення до дітей («пісенька ніжна, тато дуже любить своїх діток»). Дошкільники звернули увагу на красиві слова пісні, зрозуміли, що всі їм раді, всі їх люблять і знаходять для них незвичайні слова. Отже, рідний і улюблений голос дає дитині відчуття тепла і захищеності, забезпечує збереження психологічного здоров'я.

У подальшому дошкільникам було запропоновано прослухати дві колискові пісеньки з метою порівняння: народну «Котику сіренький» і «Колискову», яку написав композитор В. Павлик. На питання «Що ви можете сказати про ці пісні?», «Що ви відчували, коли слухали ці пісні?», «Чим вони схожі?». Відповіді були такі: «У цих двох піснях музика м'яка, красива», «Чути ніжний, ласкавий характер мелодії пісні», «А ще пісні повільні, просто хочеться спати». На питання «Чим ці пісні відрізняються?», діти відповіли так: «Одну пісню написав композитор, інша – народна». Діти висловили думку, що будуть співати колискову молодшому братику або сестричці перед сном. Після прослуховування «Колискові англійські» діти зробили висновок, що колискові співають всім дітям на планеті Земля. У подальшому музичний керівник запропонувала дітям окреслити спільне та відмінне у народній пісні «Котику сіренький» та у «Колисковій англійській», використовуючи метод «Кола Вена». Виконуючи завдання, діти приємно проводили час зі своїми друзями, вчилися бути командою, були спокійними й уважними. Порівнявши дві колискові пісні, вони зробили висновок, що колискові пісні вчать їх бути добрими. У всі часи люди прагнули до добра і бажали передати це своїм дітям. Отже, якою б мовою мати не співала колискову пісню дитині, її мета – вираження тепла, любові і турботи. Слухаючи колискові пісні двох народів, діти зазначали їх ритмічну і звукову схожість; всі колісанки звучать спокійно, створюючи ритм похитування; їм властиве неголосне звучання й особлива мелодійність.

Аналізуючи колискову, яку виконувала Біла Ведмедиця ведмежатку у мультфільмі «Умка», діти відмітили, що кожна мама дуже любить свою дитину; хоче, аби їй снилися найкращі сни, а дитина відчуває любов і ласку навколишніх; любов тих, хто їх оточує; поступово усвідомлює своє місце в сім'ї і в житті.

Під час самостійної музичної діяльності у гості до дітей завітала мама з немовлям і продемонструвала їм, як вона допомагає своїй дитині засинати. Перш за все мати нагодувала немовля, переодягла у приймний для сну одяг, показала як краще брати її на руки та гоїдати і лише потім тихесенько заспівала дитині колискову. Отже, діти мали можливість побачити процес підготовки дитини до сну і як дитина засинає.

Наступне завдання було таке: «Спочатку пограйся зі своєю улюбленою лялькою, а потім заспівай їй колискову пісеньку, яку ти знаєш». Спостереження засвідчили, що дівчата співали пісні повільно,

протяжно, неголосно, пояснюючи мету («щоб улюблена лялька заснула», «тому що це колискова пісня, а не танець і не марш»).

Виконання дітьми колискових давало можливість формувати в них навички їх використання у життєвих (ігрових) ситуаціях. Так, після ознайомлення дітей з «Колисковою для звірят» Н. Май на музичному занятті була створена віртуальна ситуація: на лісовій поляні зібралися веселі звірята та птахи. Всі люблять співати та хочуть брати участь у фестивалі колискової пісні. Але виконувати пісні вони будуть по-своєму: хтось хрюкати, хтось нявкати або як горобець цвірінкати «цвінь-цвірінь». По черзі діти старалися проспівати те, що придумали. Так, Галя прокукувала колискову як зозуля, а Сашко – як кошеня пронявкав. Далі дітям запропонували пограти на музичних інструментах, імпровізуючи колискові. Мелодії, які виконували дошкільники, звучали тихо, спокійно, що свідчило про їх розуміння поставленого завдання. Імпровізації дітей передавали емоційність, самостійність у підборі мелодії, впевненість в собі, готовність проявляти турботу і відкрито висловлювати свої почуття.

Результати проведеної нами роботи були підтверджені даними контрольного експерименту, який проводився, в основному, за методикою констатувального. Відповіді дошкільнят свідчили про те, що майже всі діти експериментальної групи усвідомлено вказували на роль колискової пісні у забезпеченні позитивних стосунків між людьми (дітей і батьків, однолітків у групі) і створювали комфортне самопочуття. Вони зовсім по-іншому передавали своє ставлення до сюжетних іграшок, з якими взаємодіяли: не кидали їх, ставилися до них обережно. Кожного разу, у кінці гри прагнули покласти іграшку в ліжко і тихенько заспівати пісню. Батьки запитували у виховательки: «Що відбувається з дитиною?», «Чому вона просить ввечері проспівати пісеньку або посидіти разом із нею?». Ми пояснювали батькам, що ці ситуації дуже важливі для забезпечення психологічного здоров'я дитини і це треба робити постійно. Одержані результати засвідчили, що діти старшого дошкільного віку знають і люблять колискові пісні. Зі свого раннього дитинства в пам'яті дошкільників зберігаються короточасні спогади про колискові, які їм наспівували. Вони можуть визначити характер колискових, охоче імпровізують пісеньки для своїх ляльок, творчо проявляють себе в самостійній музичній діяльності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, виходячи з багатокомпонентного змісту і структури проблеми здоров'я у статті ми зосередили увагу на аспекті забезпечення психологічного здоров'я дітей. Цей компонент в психолого-педагогічній науці розглядається як забезпечення позитивного самопочуття особистості дошкільника. Виходячи з того, що дитина сприймає дійсність, перш за все, на емоційному рівні, ми вважаємо, що педагогічна практика повинна враховувати єдність естетичного (музичного) та пізнавального фактору в сприйнятті інформації про простір, в якому живе дошкільник. Колискові пісні виконують захисну функцію, вони є універсальним терапевтичним

засобом, що забезпечує психологічне здоров'я дітей. Колискові пісні впливають на створення спокою, впевненості, довіри до людей.

У подальшому нами планується робота, яка буде включати впровадження в освітній процес закладу вищої освіти експериментальної програми спецсемінару «Вплив колискової пісні на рівень психологічного здоров'я дошкільників» для майбутніх вихователів і музичних керівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бех, І. (2003). *Виховання особистості: У 2 кн. Кн.1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади*. Київ: Лебідь. 280 с.

Вільчковський, Е., Курок, О. (2019). *Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку* : підруч. Суми: Університетська книга. 467 с.

Денисенко, Н., Лиходід, В., Лупінович, С. (2010). *Витоки здоров'я: навч.-метод. посіб.* Тернопіль : Мандрівець. 160 с.

Лохвицька, Л., Андрищенко, Т. (2012). *До здоров'я дітей – через освіту дорослих : Технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами: навч.-метод. посіб.* Тернопіль: Мандрівець. 176 с.

Щербакова, К., Макаренко, Л. (2015). *Теорія та методика валеологічної освіти дітей дошкільного віку*. Бердянськ : Видавець Ткачук О. В. С. 172-188.

Науменко, С. (2013). Як правильно слухати музику з дітьми: поради психолога. *Музичний керівник*. № 3. С. 4-10.

Нечай, С. (2010). Музика зміцнює здоров'я. *Дошкільне виховання*. № 6. С. 13.

Нечай, С. (2012). Музика розвиває, виховує, оздоровлює: навч.-метод. посіб. Київ: Світлич. 144 с.

Шевчук, А. (2012). Дитина у світі культури: орієнтири до освітньої лінії. *Дошкільне виховання*. № 9. С. 15-18.

Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: Закон України «Про дошкільну освіту» від 21.12.2020 р. № 12/1-2. URL:

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [Дата звернення 28.08.2020].

Малашевська, І., Демидова, С. (2015). *Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Веселкова музикотерапія»*. Тернопіль: Мандрівець. 44 с.

REFERENCES

Bekh, I. (2003). *Vykhovannia osobystosti* [Personality education]: U 2 kn. Kn.1: Osobystisno-orientovanyi pidkhid: teoretyko-tekhnolohichni zasady. Kyiv: Lebid. 280 s. [in Ukrainian].

Vilchkovskiy, E., and Kurok, O. (2019). *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku* [Theory and methods of physical education of preschool children]: Sumy : Universytetska knyha. [in Ukrainian].

Denysenko, N., Lykhodid, V., and Lupinovich, S. (2010). *Vytyky zdorovia* [Origins of health]. Ternopil : Mandrivets. [in Ukrainian].

Lokhvitska, L., Andriushchenko, T. (2012). *Do zdorovia ditei – cherez osvitu doroslykh : Tekhnolohiia vzaiemodii doshkilnykh navchalnykh zakladiv z rodynamy*: [To the health of children - through adult education: Technology of interaction of preschool educational institutions with families] : navch.-metod. posib. Ternopil: Mandrivets. 176 s. [in Ukrainian].

Shcherbakova, K., Makarenko, L. (2015). *Teoriia ta metodyka valeolohichnoi osvity ditei doshkilnoho viku* [Theory and methods of valeological education of preschool children]. Berdiansk : Vydavets Tkachuk O. V. S. 172-188. [in Ukrainian].

Naumenko, S. (2013). Yak pravylno slukhaty muzyku z ditmy : porady psykholoha [How to listen to music with children: tips from a psychologist]. *Muzychnyi kerivnyk*. No 3. S. 4-10. [in Ukrainian].

Nechuy, S. (2012). *Muzyka rozvyvaie, vykhovuie, ozdorovliuie* [Music develops, educates, heals]. Kyiv: Svitych. [in Ukrainian].

Shevchuk, A. (2012). *Dytyna u sviti kultury : oriientyry do osvnoi linii* [The child in the world of culture: guidelines for the education line]. *Doshkilne vykhovannia*. No 9. S. 15-18. [in Ukrainian].

Basic component of preschool education (State standard of preschool education) new edition: Law of Ukraine "On preschool education" dated 21.12.2020 No 12 / 1-2.
URL // https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [Data zvernennia 28.08.2020]. [in Ukrainian].

Malashevska, I., Demydova, S. (2015). Prohrama ozdorovcho-osvitnoi roboty z ditmy starshoho doshkilnoho viku «Veselkova muzykoterapiia» [The program of health-educational work with children of senior preschool age "Rainbow music therapy"]. Ternopil: Mandrivets. 44 s. [in Ukrainian].

THE PSYCHOLOGICAL HEALTH OF THE CHILD AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

Kateryna Shcherbakova

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,
Profesor at the Department of Preschool Education,

Mariupol State University,
Mariupol, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7189-9728

e-mail: vladimirsherbakov@ukr.net

e-mail: mkrnk22@gmail.com

Liliia Makarenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool Education,

Mariupol State University,
Mariupol, Ukraine

ORCID: 0000-0003-2198-1509

e-mail: mkrnk22@gmail.com

Nadiia Shcherbakova

Candidate of Pedagogical Sciencee, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Department of Pedagogy

Berdiansk State Pedagogical University,
Berdiansk, Ukraine

ORCID: 0000-0003-2419-2150

e-mail: nadiya030219@ukr.net

Abstract. The subject of theoretical analysis is the problem of ensuring the psychological health of elder preschool children. In this case, psychological health is considered as one of the components of human health in general and is characterized by individual characteristics (state of psychological comfort, optimism, peace of mind, balance) and sometimes a manifestation of some psychocomplexes: anxiety, insecurity, loneliness, dissatisfaction with relationships with close people (parents, family, educators, peers, etc.).

The article considers some organizational and pedagogical conditions for the use of music in the educational process of kindergarten as an effective means of positive influence on the emotional state of the child. In the educational process, special attention was paid to acquainting children with the lullaby. The results of the study proved that children know and love lullabies, but they lack experience in using these songs performed by their mother (grandmother).

During the experimental work, they got acquainted with the musical features of several songs. This creates conditions for the formation of masterful and creative competence as the child's ability to practically realize their artistic and aesthetic potential to obtain the desired result of creative activity on the basis of positive emotions and feelings. Listening to lullabies, children noted the gentle nature of the melody and content, paid attention to the emotional relationship between mother and baby. A mother loves her child and wishes her happiness.

After the experiment, children often sang lullabies to their dolls, passed on their tenderness to them. The introduction of lullabies in the educational process made it possible to provide children with a positive state of health, willingness to show attention and care for other people.

So, it should be noted that lullabies perform a protective function, they are a universal therapeutic tool that ensures, above all, the psychological health of the child.

Keywords: mental health, emotional comfort, self-confidence.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2021р.